Still Alice

Per PepMaria el dc., 30/09/2015 - 09:00

A la pel·lícula *Still Alice* (R. Glatzer, W. Westmoreland, 2014), Julianne Moore encarna una brillant professora de lingüística de la Universitat de Columbia (Nova York), de 50 anys, casada amb un metge i amb tres fills adults. La pel·lícula narra l'eclosió i l'evolució en l'Alice de la malaltia de l'Alzheimer. El títol juga amb un doble sentit: "still" vol dir alhora "silenciós" i "encara", de manera que ens convida a preguntar-nos si l'Alice, que es va tornant *silenciosa*, *encara* és l'Alice. Dues escenes significatives ens ajuden a encarar aquesta pregunta.En primer lloc, en un moment en què la protagonista s'imagina el procés degeneratiu que té per davant, prepara un pot amb somnífers en una quantitat letal i grava una filmació on es dóna a ella mateixa instruccions per al futur. "Quan arribi el moment que no puguis respondre com es diu la teva filla gran o quin mes vas néixer, aleshores fes el següent: ves al primer calaix de la calaixera de la vostra habitació, treu-ne un pot amb pastilles que té una etiqueta concreta, pren-te totes les pastilles i estira't al llit per dormir. No diguis a ningú el que hauràs fet". Arribat el moment que no recorda cap de les dues informacions, l'Alice mira la filmació i intenta executar les instruccions. Però en allunyar-se de l'ordinador, oblida els passos a acomplir i ha de tornar a començar. Quan finalment és al lavabo i està a punt d'empassar-se les pastilles, arriba la seva cuidadora trucant al timbre del pis. L'Alice s'espanta, li cauen les pastilles per terra i abandona –o oblida- l'intent de suïcidi.
La segona escena passa uns dies més tard, en una gelateria. El seu marit li senyala per la finestra l'edifici de la Universitat de Columbia i li recorda que ja no pot donar-hi classes. Aleshores li pregunta: "Estàs segura que vols seguir aquí?" (és a dir: "vols seguir vivint?"). Ella li contesta: "Vols que acabi el gelat i marxem a casa?". El marit veu que l'Alice no ha entès el doble sentit i li diu tendrament que no hi ha pressa per marxar de la gelateria.
Certament, l'Alice és incapaç de retenir noms o dates, o segones intencions; però segueix essent capaç de fruir poc a poc d'un bon gelat i d'acceptar acabar-se'l de pressa per no incomodar el seu marit.
Aquestes escenes suggereixen que, enfrontat amb la pèrdua progressiva de consciència, puc imaginar sofriments inaguantables per a mi i per als qui m'envolten. Però després la vida es pot acabar imposant i conferint un sentit inesperat a un procés certament trist: perquè el timbre (l'atenció dels altres) desbarata el pla de suïcidi, o perquè petits moments entranyables descarten plans de més abast.
Al cap i a la fi, l'existència humana està feta de consciència i decisions personals; però també està teixida d'aspectes no conscients o no controlables que poden entrar en joc i conferir sentit i dignitat a les existències de la persona i del seu entorn.
Still Alice planteja, doncs, preguntes importants en relació amb els malalts: Tenim encara (still) dignitat quan esdevenim passius-silenciosos (still) i deixem de controlar certs aspectes de la pròpia vida? Podem fonamentar la pròpia dignitat vital (i les estratègies de "mort digna") només en la nostra capacitat d'actuar conscientment?
Però més enllà de les malalties, la pel·lícula ventila temes que toquen l'arrel de tota experiència humana. No hi ha potser aspectes incontrolables de la vida – allò que altres ens ofereixen, els petits plaers insospitats, el breu gaudi de la presència d'un altre- que ens humanitzen i donen sentit a aquesta vida? No seria la capacitat d'acollir aquesta "dimensió incontrolable" una tasca fonamental per al ple desplegament de tota vida humana?
La tradició judeo-cristiana relaciona la dimensió incontrolable amb la realitat d'un Déu amorós. I ens convida a descobrir en l'incontrolable una font gratuïta de sentit, fins i tot quan enfrontem esdeveniments dolorosos o desconcertants.
«Oh, tots els assedegats, veniu a l'aigua,
veniu els qui no teniu diners!
Compreu i mengeu, veniu i compreu llet i vi
sense diners, sense pagar res!
Per què gasteu els diners comprant un pa que no alimenta
i malgasteu el vostre sou en menjars que no satisfan?
Si m'escolteu, menjareu cosa bona,
tastareu amb gust el bo i millor.
(...)
«Les meves intencions no són les vostres,
i els vostres camins no són els meus.
Ho dic jo, el Senyor.
Estan tan lluny els meus camins dels vostres,
les vostres intencions de les meves,
com el cel és lluny de la terra."
Isaïes 55, 1-2. 8-9

· Recorda les tres darreres vegades que t'has topat amb esdeveniments inesperats o incontrolables. Com has reaccionat? Has rebutjat l'esdeveniment com a perillós o dolent? Què t'ha ajudat a trobar-hi el costat amable?
· De quines persones t'és més senzill valorar la simple presència, més enllà dels seus raonaments o les seves accions?